

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, професора
Заслуженого діяча науки і техніки України
Юніна Олександра Сергійовича на дисертацію
Циб Ірини Сергіївни

«Поняття наруги за кримінальним правом України», подану на здобуття
ступеня доктора філософії в галузі знань 081 «Право».

Актуальність теми дослідження. Дисертантка обрала актуальну тему для дослідження. Останнім часом у суспільстві спостерігається зниження соціальних стандартів життя, підвищення безробіття населення, збільшення серед населення кількості осіб, які перебувають у негативних психоемоційних станах. Через що, у суспільстві порушується моральність, що у подальшому призводить до порушення прав, свобод та законних інтересів громадян і держави вцілому. До проявів порушення моральності серед населення країни, до приниження національної честі, релігійних вподобань можна віднести і наругу над державною символікою України, а також наругу над могилою, іншими місцями поховання або над тілом померлого.

У відповідності до ст. 20 Конституції України, Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України, а згідно із ст. 65, їх шанування є обов'язковим для громадян України.

Тому, у кримінальному кодексі України розділом 15 Особливої частини передбачена відповідальність за порушення положень Конституції України в частині шанобливого ставлення до державної символіки.

У ч. 2 ст. 35 Конституції України, зазначено, що деякі права і свободи громадян можуть бути обмежені законом лише в інтересах охорони громадського порядку, здоров'я і моральності населення. Тим самим у ст. 297 КК України передбачена відповідальність за вчинення наруги над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого. Масове нехтування світоглядними принципами в суспільстві, різноманітність релігійних проявів, яке спостерігається в сучасній Україні, свідчить про необхідність захисту

суспільної моралі в сфері шанобливого ставлення до померлих та місць їх поховання від злочинних посягань.

У сучасному кримінальному законодавстві, вбачається факт того, що законодавець на теоретичному рівні приділив багато уваги питанню охорони від наруги різних видів майна від знищення або пошкодження, але у практичній діяльності наявна низка практичних проблем щодо несення суб'єктами злочинів ознакою складів яких є наруга, кримінальної відповідальності.

Таким чином актуальність і своєчасність обраної теми дослідження не викликає сумніву.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна забезпечується: по-перше, плідним використанням розгорнутої методології наукового дослідження правових явищ; по-друге, рівнем узагальнення теоретичних висновків і поглядів, викладених у вітчизняній та зарубіжній літературі, правових концепціях і відповідних програмах; по-третє, ретельним вивченням джерел позитивного права; по-четверте, належною апробацією результатів дослідження і їх оприлюдненням, відповідно до встановлених МОН України вимог

Результати дисертаційного дослідження І.С. Циб є аргументованими та переконливими. Про це свідчить належний вибір методології дослідження. Так, використання діалектичного, формально-логічного, статистичного, системно-структурного, структурно-функціонального, аксіологічного, герменевтичного, порівняльно-правового, методів, методів аналізу та синтезу – дозволили отримати точні й достовірні дані щодо напрямів удосконалення кримінально-правового законодавства України в частині регулювання фактів порушення суспільних відносин при здійсненні кримінальних правопорушень, ознакою складів яких є наруга.

Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети наукового пошуку виглядають чітко і зрозуміло, цілком відповідають загальним вимогам, що ставляться до такого виду робіт. Завдання та мета наукової праці в цілому

досягнуті авторкою.

Обсяг використаних у роботі бібліографічних джерел є цілком достатнім. Робота базується на широкій нормативно-правовій базі.

Подана на рецензування праця має комплексний, системний характер і відзначається відповідним рівнем наукових узагальнень. Дисертація має чітку структуру та складається зі вступу, 2 розділів, що об'єднують 7 підрозділів, висновків та додатків.

Наукова новизна дисертації. Робота є самостійною, завершеною, комплексною монографічною працею, в якій із врахуванням сучасних тенденцій розвитку вітчизняного кримінального права здійснено системний аналіз теоретичних і практичних проблем особливостей розслідування злочинів, ознакою складів яких виступає наруга. Заслуговує окремої уваги сформульоване авторкою визначення поняття наруги в кримінальному праві, під якою необхідно розуміти активну вербальну та/або фізичну діяльність людини, яка покликана нанести моральну шкоду людині, суспільству, державі, шляхом виголошення свідомо перекручених, або неправдивих, або образливих фактів про кого- чи чого-небудь, близьке оточення певної людини чи суспільства, або явища матеріального світу, які становлять особливу моральну чи духовну цінність, а також вчинення нецензурних, або непристойних, або образливих жестів чи дій з тією ж метою.

На виконання задач дослідження в межах дисертації також було:

– обґрунтовано доцільність встановлення кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень, ознакою яких є наруга, в умовах воєнного стану як кваліфікуючої ознаки у ст.ст. 297 та 338 КК України;

– доведена необхідність криміналізації наруги над офіційними символами Європейського союзу, Організацій Об'єднаних Націй та НАТО;

– удосконалено твердження, що поняття «осквернення» є більш доцільним до використання в кримінальному праві, оскільки воно охоплює як дії, які характеризують поняття наруги, так і дії, які утворюють об'єктивну

сторону кримінального правопорушення, передбаченого ст. 297 КК України та дії, які закріплені у Законі України «Про поховання та похоронну справу»;

– удосконалено твердження, що в назві та диспозиції кримінального правопорушення, передбаченого ст. 338 КК України, поняття «зневага/зневаження» є більш доцільним;

– дістало подальшого розвитку положення щодо необхідності закріплення на рівні Закону порядку використання державних символів.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Водночас, не всі авторські висновки, твердження і міркування сприймаються як логічний підсумок спостережень, що на достатньому рівні обґрунтовані з теоретичних позицій, здобутків юридичної практики й аналізу нормативного матеріалу. Деякі з них потребують додаткової аргументації авторкою, з огляду на сучасний стан та перспективи розвитку вітчизняного кримінального права. У зв'язку з цим, виникає необхідність зупинитися на певних дискусійних положеннях дослідження:

1. Авторкою під час аналізу об'єктивної сторони кримінального правопорушення передбаченого ст. 297 КК України ведеться мова про таку наукову категорію як «спеціальна форма посягання на власність». Однак, розкриттю вказаного терміну у роботі не достатньо приділено уваги.

2. Приймаючи до уваги відкриту збройну агресію російської федерації відносно України, яка супроводжується низкою правопорушень проти державної символіки України, авторка фрагментарно приділяє увагу цій проблематиці у своїй роботі.

3. Виходячи із змістовного навантаження дисертаційного дослідження, авторкою не впроваджено в наукову та практичну діяльність результати проведеного дисертаційного дослідження.

Втім, наведені зауваження жодним чином не впливають на загальне позитивне враження від рецензованої роботи. Вони мають на меті лише акцентувати увагу автора на окремих її дискусійних моментах.

В цілому дисертаційне дослідження Циб Ірини Сергіївни за темою

«Поняття поруки за кримінальним правом України», є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе наукове завдання, підготовлене на достатньому рівні викладення матеріалу, зміст якого відповідає вимогам п.п. 10, 11 Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а отже роботу може бути рекомендовано до розгляду та захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю «Право».

Рецензент –

Проректор

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор,

Заслужений діяч науки і техніки України

Олександр ЮНІН